

*Гаазька конвенція про захист дітей
та співпрацю з питань міжнародного
усиновлення 1993 року*

ІНФОРМАЦІЙНА БРОШУРА

Малюнки дітей, які можуть бути усиновлені або були усиновлені в різних державах походження і приймаючих державах

Малюнок на передній обкладинці:

Полін Біртеле, усиновленої в Буркіна Фасо італійською родиною

Малюнок на задній обкладинці:

Раджу д'Анджело, усиновленого в Індії італійською родиною

Зміст

- 1 Загальні відомості про Гаазьку конвенцію 1993 року 4
- 2 Приєднання до Гаазької Конвенції 1993 року: переваги 9
- 3 Допоміжні інструменти з впровадження Гаазької конвенції 1993 року 11
- 4 Програма технічної допомоги в галузі міждержавного усиновлення (ICATAP) 13
- 5 Схема ратифікації / приєднання 15
- 6 Висновки та рекомендації Спеціальної комісії з питань практичного застосування Гаазької конвенції 1993 року (17 – 25 червня 1993 року) 16
- 7 Текст Гаазької конвенції 1993 року 27
- 8 Розділ «Міждержавне усиновлення» на веб-сайті Гаазької конференції 50

1. Загальні відомості про Гаазьку конвенцію 1993 року

Вступна частина

Міждержавне усиновлення як явище виникло відносно недавно. Після Другої світової війни воно наростало повільними темпами аж до 70-х років XX століття, коли показники стали значно більшими. У 80-х роках XX століття було визнано, що дане явище створює серйозні гуманітарні та правові проблеми, а відсутність внутрішніх і міжнародних правових механізмів свідчила про необхідність багатостороннього підходу¹.

Саме в цьому контексті і було розроблено *Гаазьку конвенцію про захист дітей та співпрацю з питань міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 року* (Гаазька конвенція 1993 року) або «Конвенція») з метою запровадження гарантій, що забезпечать здійснення міждержавного усиновлення з максимальним урахуванням найвищих інтересів дитини та з дотриманням її основних прав.

Конвенцією визнається, що виховання в сім'ї має першочергове значення, і є життєво необхідним для щасливого та здорового розвитку дитини. Нею також визнається, що міждержавне усиновлення може надати переваги наявності постійної сім'ї дитині, для якої відповідної сім'ї не може бути знайдено в державі її походження.

Завдяки встановленню чітких процедур і забороні неправомірної фінансової вигоди, Конвенція гарантує більшу безпеку, прогнозованість та прозорість для всіх сторін процесу усиновлення у тому числі і для потенційних усиновлювачів.

¹ Див. п. 6 Пояснювального звіту до Гаазької конвенції про захист дітей та співпрацю з питань міждержавного усиновлення від 29 травня 1993 року, складеного Г. Парра-Арангуреном. Вебсайт Гаазької конференції (www.hcch.net), розділ Intercountry Adoption Section / Explanatory Documents (міждержавне усиновлення / пояснювальні документи).

Конвенція також встановлює систему співпраці між компетентними органами влади країни походження і приймаючої країни, покликану забезпечити такі умови міждержавного усиновлення, які допоможуть гарантувати найкращу практику усиновлення і, таким чином, запобігти викраденню, продажу дітей або торгівлі ними .

Гаазька конвенція 1993 року вводить в дію статтю 21 *Конвенції ООН про права дитини*² завдяки введенню матеріально-правових гарантій і процедур до принципів та норм, передбачених Конвенцією про права дитини. Конвенція 1993 року запроваджує мінімальні стандарти, але вона не повинна сприйматися як загальний закон про усиновлення. При тому, що вона ставить права та інтереси дітей на перше місце, Конвенція також поважає та захищає права сім'ї походження та прийомної сім'ї.

Конвенцією чітко зазначається, що приймаюча держава і держава походження повинні розподіляти між собою тягар і позитивні аспекти регламентування у сфері міждержавного усиновлення. В ній чітко визначається, які функції в процесі усиновлення повинні виконуватися кожною державою.

Основні принципи Конвенції

Найкращі інтереси дитини на першому місці

Конвенція містить певні правила, якими при усиновленні забезпечуються найкращі інтереси дитини і повага до її основоположних прав. Наприклад, держави повинні: спершу розглянути національні варіанти (виконання принципу субсидіарності); упевнитися в тому, що дитина може бути усиновленою; зберігати інформацію про дитину та її батьків; знайти придатну для дитини сім'ю; забезпечити додатковий захист в разі потреби.

² Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини, Г.А. Рез. 44/25, архіви ГА ООН, 61 пленарне засідання, Додаток. Див. www.ohchr.org.

Цей основоположний принцип повинен покладатися в основу розвитку комплексної національної системи піклування та захисту дітей. За потреби залучення програми міждержавного усиновлення як частини такої національної системи піклування, вона має бути етичною і орієнтованою на дитину.

Принцип субсидіарності

«Субсидіарність» у Конвенції означає, що договірні держави визнають те, що в усіх можливих випадках дитина повинна виховуватися в сім'ї свого народження або у родичів. Якщо це неможливо або нездійсненно з практичної точки зору, тоді повинні бути розглянуті інші форми постійного піклування у державі походження. Можливість міждержавного усиновлення повинна розглядатися лише після належного вивчення вітчизняних варіантів і лише за умови його відповідності найкращим інтересам дитини. Загальним правилом є те, що перебування дитини, якій потрібна сім'я, у закладі інтернатного типу повинне мати місце у крайньому випадку.

Гарантії захисту дітей від викрадення, продажу і торгівлі ними

Держави повинні запровадити гарантії, спрямовані на запобігання викраденню, продажу і торгівлі дітьми, що усиновлюються, шляхом захисту сім'ї народження від експлуатації та неправомірного тиску; забезпечення можливості усиновлення та усиновлення лише тих дітей, яким потрібна сім'я; недопущення отримання неправомірної фінансової вигоди і корупції; регламентування діяльності установ та фізичних осіб шляхом акредитації відповідно до стандартів Конвенції.

Співробітництво між державами та внутрішньодержавна співпраця

Конвенцією передбачається система, в рамках якої Договірні Держави працюють разом над забезпеченням захисту дітей. Співпраця між державами має велике значення для

забезпечення ефективності будь-яких гарантій, що запроваджуються (ст. 1 b).

На практиці цей принцип втілюється по-перше шляхом міжнародної співпраці між центральними органами влади, іншими державними та уповноваженими організаціями, які виконують функції центрального органу (ст. 7); по-друге, шляхом внутрішньодержавної співпраці між органами та агентствами з питань встановлених Конвенцією процедур (ст. 7(1)); по-третє, шляхом співпраці, спрямованої на недопущення зловживань і ухилення від виконання вимог Конвенції (ст. 33).

Автоматичне визнання рішень щодо усиновлення

Гаазька конвенція 1993 року здійснила величезний прорив завдяки створенню системи автоматичного визнання усиновлень, проведених відповідно до Конвенції. Кожне усиновлення (звичайне або повне), яке було визнане таким, що відповідає процедурам Конвенції, визнається в установленому законом порядку всіма іншими Договірними Державами (ст. 23). Іншими словами, Конвенцією надається негайна визначеність статусу дитини і усувається необхідність процедури визнання розпоряджень або повторного усиновлення у приймаючій державі.

Компетентні органи влади, центральні органи та уповноважені організації

Конвенцією вимагається виконання функцій, передбачених цією Конвенцією, лише компетентними органами. Компетентними органами можуть виступати центральні органи, органи державної влади включно з судовими або адміністративними органами та *уповноважені організації*.

Конвенцією передбачається існування системи центральних органів в усіх Договірних Державах, і на них покладаються конкретні загальні зобов'язання щодо взаємної співпраці (наприклад, обмін загальною інформацією стосовно міждержавного усиновлення), усунення будь-яких перепон на шляху застосування Конвенції (ст. 7 (2) b) та обов'язок

запобігати здійсненню будь-якої практики, що суперечить цілям Конвенції (ст. 8). На центральні органи також покладаються окремі зобов'язання стосовно індивідуальних усиновлень, передбачені в розділі IV.

Уповноважені організації мають право виконувати деякі функції центральних органів. Процес акредитації таких організацій виступає однією з гарантій безпеки, передбачених Конвенцією захисту дітей, що усиновлюються. Будь-яка приватна організація або агентство з усиновлення підлягають контролю з боку компетентних органів влади (ст. 6-13). Вони повинні відігравати ефективну роль у забезпеченні дотримання принципів Конвенції і недопущенні незаконної або неналежної практики усиновлення. У разі необхідності залучення уповноважених організацій, статтями 10, 11, 32 Конвенції передбачається мінімально стандартизована нормативно-правова база, яка забезпечуватиме їх діяльність.. Договірні держави мають право запроваджувати додаткові стандарти.

2 Приєднання до Гаазької конвенції 1993 року: переваги

Гаазька конвенція 1993 року, яка на сьогоднішній день набула чинності у 89 державах (включно з основними приймаючими державами), визнається міжнародною правовою базою, що регламентує міждержавне усиновлення, захищає дітей та сім'ї на до та в процесі усиновлення. Конвенцією встановлюються гарантії щодо недопущення викрадення, продажу або торгівлі дітьми, які можуть усиновлюватися, та забезпечуються міжнародні стандарти, якими гарантується безпека процедури для дітей, які не можуть бути влаштовані в сім'ї у країні походження.

До таких гарантій належать:

- Перевірка того факту, що дитина дійсно може бути всиновлена, і що всиновлення – це найкращий варіант для неї;
- Перевірка наявності добровільної згоди біологічних батьків на усиновлення після консультацій і повідомлення у встановленому порядку про наслідки їхнього рішення і згоди про те, що вони не отримували оплату або компенсацію будь-якого виду;
- Забезпечення збереження інформації стосовно дитини та її біологічних батьків;
- Проведення оцінки відповідності критеріям і прийнятності потенційних усиновлювачів;
- Підбір прийнятної сім'ї для дитини;
- Оформлення усиновлення лише через компетентні органи: центральні органи, органи державної влади включно з судовими та адміністративними органами, уповноважені організації;
- Робота з акредитованими організаціями, які отримали повноваження, відповідно до правил Гаазької конвенції 1993 року; а також
- запровадження процедур із метою недопущення

неправомірної фінансової вигоди.

- Крім того, Гаазька конвенція 1993 року дозволяє державам-членам, встановлювати вищі стандарти або вимоги до держав-партнерів, по Конвенції;
- контролювати кількість усиновлень завдяки рішенням працювати лише з обмеженою кількістю держав та уповноважених організацій, яка визначається за фактичним числом дітей, яким потрібне усиновлення, з метою недопущення тиску на держави походження;
- на власний вибір призупиняти або припиняти співпрацю у разі недотримання приймаючою державою Конвенції або вимог держави походження; а також
- надавати або не надавати дозвіл на діяльність уповноважених організацій.

3 Допоміжні інструменти з впровадження Гаазької конвенції 1993 року

Посібник із належної практики №1: реалізація та дія Гаазької конвенції про міждержавне усиновлення 1993 року

В даному посібнику окреслено важливі питання планування, впровадження та застосування правових та адміністративних засад реалізації Конвенції.

Посібник містить поради для нормотворців, відповідальних за короткострокове та довгострокове планування, щодо впровадження Конвенції у своїй країні, а також висвітлює деякі практичні та правові аспекти реалізації Конвенції, що стосуються роботи суддів, адвокатів, адміністраторів, працівників відповідних служб, уповноважених організацій та інших фахівців. Порядок прийняття Конвенції наведений у пункті 7.1 посібника.

Посібник із належної практики №2: акредитація та уповноважені організації з питань усиновлення

В другому посібнику:

- Підкреслюється, що основні положення та зобов'язання, передбачені Конвенцією, поширюються на всіх суб'єктів Гаазької конвенції про міждержавне усиновлення;
- Роз'яснюються зобов'язання та стандарти створення та діяльності уповноважених організацій;
- Заохочується запровадження стандартів вищого порядку порівняно з мінімальними стандартами, що передбачаються Конвенцією;
- Розглядається належна практика виконання цих зобов'язань і стандартів; а також
- Пропонується комплекс типових критеріїв акредитації, які допоможуть Договірним Державам досягти послідовності в професійних стандартах та в діяльності уповноважених організацій.

Обидва посібники розміщені на веб-сайті Гаазької конференції www.hcch.net у розділі «Intercountry Adoption» (Міждержавне Усиновлення).

4 Програма технічної допомоги в галузі міждержавного усиновлення (ICATAP)

Протягом багатьох років Постійне бюро здійснює моніторинг практичного застосування Гаазької конвенції 1993 року включно з її популяризацією, а також постійно надає країнам, що звертаються, рекомендації та підтримку широкого кола питань, пов'язаних із загальною реалізацією та дією Конвенції.

Для успішного застосування Конвенції потрібно ретельно планувати перші кроки, необхідні для її ефективної реалізації. Конвенція покладає величезну відповідальність на держави, а тому для деяких країн, які мають недостатньо ресурсів, допомога в реалізації та технічна допомога потребує особливої ваги. Таким чином, останнім часом Постійне бюро надає цільовим державам (або групам держав), що до нього звертаються, більш масштабну технічну допомогу саме у сфері реалізації та застосування Конвенції.

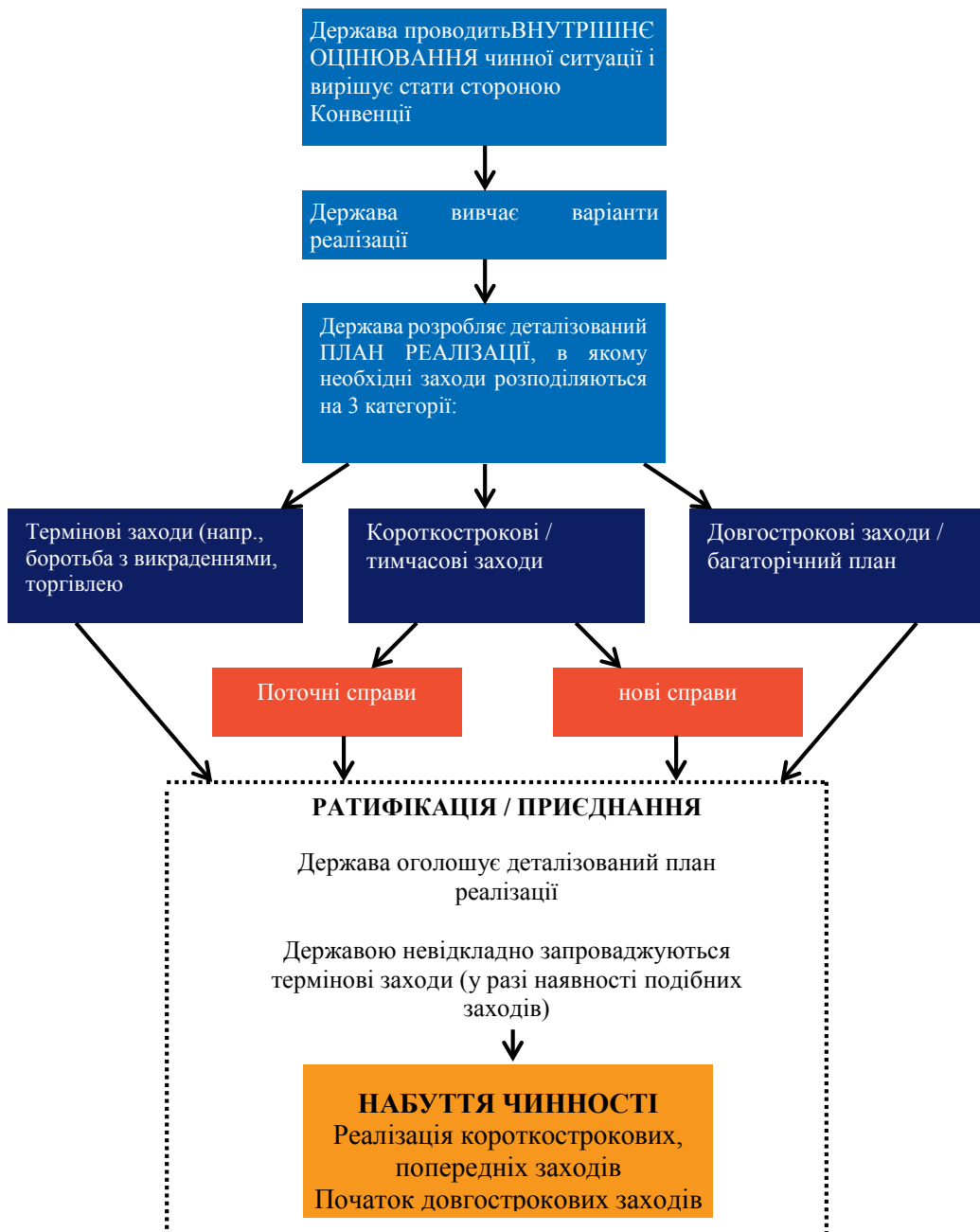
Програма ICATAP розрахована на надання допомоги безпосередньо урядам окремих держав, які планують ратифікацію або приєднання до Конвенції, абовже зробили це, але мають проблеми з її реалізацією.

В залежності від наявності коштів Програма ICATAP втілюється безпосередньо Постійним Бюро у співпраці з міжнародними консультантами, експертами та міжнародними організаціями (наприклад, ЮНІСЕФ). Гаазький підхід цілковито враховує необхідність інтеграції процесу міждержавного усиновлення з більш широкою системою піклування та захисту дитини. Технічна допомога може передбачати наступне:

- Надання допомоги у формуванні та аналізі законодавства та нормативно-правових актів;
- Надання рекомендацій щодо утворення та функцій центральних та інших компетентних органів;

- Організація навчання та іншої робочої допомоги органам та іншим відповідним структурам;
- Надання допомоги з питань розробки механізмів забезпечення наведеної вище діяльності шляхом організації діагностичних візитів, залучення зовнішніх консультантів, партнерств з іншими організаціями тощо; а також
- Надання інформації та рекомендацій державам, що розглядають питання ратифікації або приєднання, які допоможуть їм прийняти рішення та визначитися з іншими чинниками, пов'язаними з ефективною реалізацією.

5 Схема ратифікації / приєднання

6 Висновки та рекомендації Спеціальної комісії з питань практичного застосування Гаазької конвенції 1993 року (17-25 червня 2010 року)

Викрадення, продаж, торгівля та незаконне постачання дітей у контексті міждержавного усиновлення

- 1** Для запобігання (у контексті міждержавного усиновлення) викрадення, продажу, торгівлі та незаконного постачання дітей Спеціальна комісія привертає увагу держав до наступних пунктів, які вважаються основними складовими належним чином регламентованої системи:
 - а) ефективне поширення процедур і гарантій, передбачених Гаазькою конвенцією, на усиновлення, що здійснюються не за Конвенцією, в максимально практичних обсягах;
 - б) незалежні та прозорі процедури визначення того, що дитину можна усиновлювати, та прийняття рішення щодо того, що дитина може бути усиновлена;
 - в) суворе дотримання вимог щодо добровільної та інформованої згоди на усиновлення;
 - г) суворий порядок акредитації та уповноваження організацій відповідно до критеріїв, спрямованих на захист дітей ;
 - д) відповідні санкції та ефективне притягнення до відповідальності відповідними державними органами з метою припинення незаконної діяльності;
 - е) належним чином підготовлені судді, посадові особи та інші відповідні суб'єкти;
 - є) заборона приватних і незалежних усиновлень;
 - ж) чітке відмежування міждержавних усиновлень від внесків, пожертв і допомоги на розвиток;
 - з) регламентовані, помірковані та прозорі збори і платежі;

- и) ефективна співпраця та спілкування між відповідними органами як на національному, так і на міжнародному рівнях;
- і) реалізація інших міжнародних інструментів, сторонами яких виступають держави;
- й) інформування громадськості .

- 2** Спеціальна комісія визнала великий внесок Уряду Австралії, завдяки якому стало можливим запровадити окремий день боротьби з викраденням, продажем, торгівлею та незаконним постачанням дітей, який привернув увагу до характеру та масштабів цієї проблеми. Неформальна група, діяльність якої координується центральним органом Австралії за участі Постійного бюро, розглядатиме питання опрацювання більш ефективних і практичних форм співпраці між державами у сфері недопущення і подолання конкретних випадків зловживань. Постійне бюро надаватиме результати цієї роботи державам на ознайомлення.

Проект посібника з питань належної практики акредитації

- 3** Спеціальна комісія ухвалила в цілому Посібник належної практики №2 під назвою «Акредитація та акредитовані органи з питань усиновлення: загальні принципи та принципи належної практики» (далі – «Посібник із належної практики №2»), підготовлений Постійним бюро. Спеціальна комісія звернулася до Постійного бюро з проханням про внесення змін до тексту (зокрема, розділи 9, 10) у світлі обговорень зі Спеціальною комісією. Цим передбачається перегляд висновків до кожного розділу, впорядкування матеріалу (наприклад, з метою уникнення повторів), перевірка тексту критеріїв акредитації англійською, французькою та іспанською мовами на предмет відповідності. Ця робота виконуватиметься в формі консультацій з головою та заступниками голови Спеціальної комісії та робочої групи, які допомагали Постійному бюро

готувати проект посібника. Доопрацьований текст буде наданий усім договірним державам, членам Гаазької конференції, державам та організаціям, представники яких знаходяться у складі Спеціальної комісії, з метою надання зауважень. Після цього Постійне бюро підготує заключну редакцію для публікації.

- 4 Спеціальна комісія рекомендувала Постійному бюро вивчити питання можливості розміщення на веб-сайті Гаазької конференції таблиць видатків для кожної договірної держави у зв'язку з міждержавним усиновленням та суми витрат для потенційних усиновлювачів (див. табл. 1, 2 Додатку 9 Б до проекту Посібника із належної практики №2).

Огляд практичного застосування Конвенції

Посібник із належної практики №1

- 5 Спеціальна комісія підкреслила значення Посібника із належної практики №1 під назвою «Реалізація та застосування Гаазької конвенції 1993 року про міждержавне усиновлення» для чинних договірних держав і держав, які стануть договірними державами у майбутньому.

Взаємна підтримка та допомога у застосуванні гарантій Конвенції

- 6 Приймаючі держави заохочуються до розгляду шляхів надання допомоги та підтримки державам походження у сфері виконання ними своїх функцій та застосування гарантій, передбачених Конвенцією, включно з засобами розбудови потенціалу та іншими програмами.
- 7 Держави походження та приймаючі держави заохочуються до надання одна одній повного викладу порядку застосування ними гарантій, передбачених у статтях 4, 5. Дана інформація має також міститися в розділі «Загальні

відомості про країну» на веб-сайті Гаазької конференції. Державам пропонується регулярно поновлювати цю інформацію.

Підбір, консультування та підготовка потенційних усиновлювачів

- 8 Держави походження мають право допомагати приймаючим державам встановлювати критерії підбору потенційних усиновлювачів шляхом надання інформації стосовно характеристики і потреб дітей, які можуть усиновлюватися. Ця інформація також буде корисною для підготовки матеріалів про міждержавне усиновлення для потенційних усиновлювачів і допомагатиме їм визначатися зі своїми очікуваннями.
- 9 Спеціальна комісія наголосила на необхідності підготовки з урахуванням специфіки даної країни, а також на тому, що потенційним усиновлювачам потрібно мати уявлення про культуру країни дитини та її мову для спілкування з дитиною на етапі підбору.
- 10 Спеціальна комісія рекомендувала Постійному бюро, співпрацюючи з договірними державами та громадськими організаціями, збирати інформацію стосовно відбору, консультування та підготовки потенційних усиновлювачів з огляду на можливу розробку Посібника з належної практики №3. Це може передбачати обговорення належної практики у випадках усиновлень, які не відбулися, та питання терміну дії акту обстеження житлово-побутових умов.

Сфера застосування Конвенції

- 11 Спеціальна комісія наголосила на тому, що на всі міждержавні усиновлення, що знаходяться у сфері дії Конвенції згідно зі статтею 2(1), включно з внутрішньосімейними усиновленнями та усиновленнями громадянами держави походження поширюються процедури

та гарантії, передбачені Конвенцією.

- 12** У разі оформлення усиновлення, що знаходиться у сфері дії Конвенції, в договірній державі в порядку неконвенційного усиновлення, відповідним центральним органам наполегливо рекомендується співпрацювати з метою вирішення даної ситуації в порядку дотримання процедур і гарантії Конвенції і не допускати повторення подібних ситуацій.

Питання співпраці

МІЖДЕРЖАВНЕ УСИНОВЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

- 13** У разі невизначеності з місцем проживання усиновлювачів, відповідний центральний орган повинен надати поради стосовно їх конкретного становища ще до подання ними заяви на всиновлення.

ПРОЕКТИ СПІВПРАЦІ (ДОПОМОГА З МЕТОЮ РОЗВИТКУ)

- 14** Спеціальна комісія наголосила на необхідності відмежування в усіх випадках міждержавних усиновлень від внесків, пожертв і допомоги з метою розвитку .

Питання стосовно процедур Конвенції

СВІДОЦТВО ВІДПОВІДНОСТІ ЗА СТАТТЕЮ 23

- 15** Спеціальна комісія зазначила з занепокоєнням, що чимало держав не призначили компетентний орган, який має видавати свідоцтво відповідності за статтею 23.
- 16** Свідоцтво за статтею 23 має безпосереднє значення для автоматичного визнання усиновлень за Конвенцією, і, в разі виконання вимог Конвенції, повинне видаватися оперативно.

- 17** Якщо свідоцтво виявляється неповним або помилковим, держави повинні співпрацювати з метою усунення відповідних недоліків .

Визнання та наслідки усиновлення

- 18** Спеціальна комісія наголосила, що будь-яка додаткова процедура не може запроваджуватися як передумова визнання.
- 19** Спеціальна комісія підтвердила Рекомендацію №17 за результатами зустрічі Спеціальної комісії у вересні 1995 року:

«17. Спеціальна комісія рекомендує автоматично надавати дитині громадянство одного з усиновлювачів або приймаючої держави без необхідності будь-якої дії з боку усиновлювачів. У разі неможливості цього, приймаючі держави заохочуються до надання необхідної допомоги, спрямованої на забезпечення отримання дитиною такого громадянства. Політика договірних держав з питань громадянства дитини повинна уникати ситуацій, коли усиновлена дитина залишається без громадянства».

- 20** Центральні органи повинні співпрацювати з питань виконання будь-яких формальностей, необхідних для отримання дитиною громадянства відповідно приймаючої держави або одного з усиновлювачів.
- 21** Питання щодо того, чи буде громадянство надане дитині, може у відповідних випадках виступати вагомим чинником при розгляді державою походження питання співпраці з конкретною приймаючою державою.

Приватні та незалежні усиновлення

- 22 Усиновлення, організовані безпосередньо між батьками, які народили дитину, та усиновлювачами (наприклад, приватні усиновлення), є несумісними з Конвенцією.
- 23 Незалежні усиновлення, при яких кандидатуру усиновлювача затвердили на усиновлення в приймаючій державі, і він знаходить дитину в державі походження без втручання центрального органу або акредитованого органу держави походження, є також несумісними з Конвенцією.
- 24 Наполегливо рекомендується забезпечити підготовку суддів, працівників інших органів, фізичних осіб, які здійснюють діяльність за Конвенцією. Зокрема, така підготовка має передбачати вивчення проблем приватних та незалежних усиновлень, а також інших можливих способів діяльності в обхід процедур і гарантій, передбачених Конвенцією.

Міжнародне сурогатне материнство та міждержавне усиновлення

- 25 Спеціальна комісія зазначила, що число випадків домовленостей про міжнародне сурогатне материнство швидко зростає. Вона висловила занепокоєння щодо невизначеного статусу багатьох дітей, народжених в результаті подібних домовленостей. На її думку, звернення до Конвенції у випадках міжнародного сурогатного материнства є недоречним .
- 26 Спеціальна комісія рекомендувала Гаазькій конференції подальше вивчення правових (зокрема, в частині приватного міжнародного права) питань навколо міжнародного сурогатного материнства.

Вчитися на досвіді

Питання, що виникають після усиновлення

- 27 Спеціальна комісія підтвердила Рекомендацію №18 за результатами зустрічі Спеціальної комісії у вересні 1995 року:
- «18. Спеціальна комісія рекомендує приймаючим державам сприяти виконанню вимог держави походження щодо надання звітів після усиновлення; з цією метою можебути розроблена типова форма . Спеціальна комісія також рекомендує державам походження обмежувати термін, протягом якого вони вимагають надання звітів після усиновлення, що стане визнанням взаємодовіри і забезпечить рамки співпраці за Конвенцією».**
- 28 Приймаючим державам і державам походження рекомендувалося безстрокове зберігання архівних документів про усиновлення. В цих документах повинна міститися інформація за статтею 16 і в можливих обсягах будь-яка інша інформація або особисті предмети, що належать дитині або сім'ї, в якій ця дитина народилася.
- 29 Приймаючим державам і державам походження рекомендувалося надання різних форм допомоги і консультування на різних етапах розвитку дитини включно з підготовкою до пошуку відомостей щодо походження та возз'єднання усиновлених дітей з членами біологічної сім'ї.

Статистика

- 30 Спеціальна комісія підкреслила значення надання державами-сторонами Постійному бюро загальних статистичних даних раз на рік за формами, наведеними в

Попередньому документі №5 від квітня 2010 року.

- 31** Було рекомендовано продовжувати консультації щодо варіантів збору Постійним бюро статистичних даних у майбутньому.

Програма технічної допомоги та інші навчальні програми

- 32** Спеціальна комісія визнала величезне значення програми технічної допомоги у сфері міждержавних усиновлень (ICATAP), за якою вже надавалася технічна допомога та організовувалося навчання в декількох державах.
- 33** Спеціальна комісія визнала, що Постійне бюро має обмежені ресурси на підтримання Програми ICATAP і закликала всі держави виділити кошти або допомогу в іншій формі для продовження програми.
- 34** Для успішного виконання Програми ICATAP критичне значення мають внески деяких держав та міжнародних організацій (наприклад, ЮНІСЕФ). У зв'язку з цим особливо корисною виявляється горизонтальна співпраця між державами.
- 35** Велике значення для належного функціонування Конвенції має робота, спрямована на підтримку ефективної реалізації Конвенції під егідою Міжнародного центру судових експертиз і технічної допомоги.

Робота з країнами, що не приєдналися до Конвенції

- 36** Спеціальна комісія ще раз підкреслила свою рекомендацію, яка полягає в тому, що договірні держави у відносинах з не договірними державами повинні в максимально можливих з практичної точки зору обсягах застосовувати стандарти та

гарантії, передбачені Конвенцією.

- 37** З цією метою увага звертається на наступне, зокрема:
- А) статті 4, 5, 17;
 - Б) вимоги Глави III Конвенції;
 - В) гарантії стосовно визнання;
 - Г) право дитини на в'їзд і проживання на території приймаючої держави; а також
 - Д) вимоги стосовно недопущення неправомірної фінансової або іншої вигоди.

Реагування в надзвичайних ситуаціях

- 38** Спеціальна комісія визнала, що в надзвичайних ситуаціях першочерговими мають стати зусилля, спрямовані на возз'єднання переміщеної дитини з батьками або рідними. Слід уникати і чинити опір передчасним і неконтрольованим спробам організувати усиновлення такої дитини за кордон.
- 39** Після настання надзвичайної ситуації або до того моменту, коли відповідні органи даної держави зможуть застосувати необхідні стандарти, заяви на усиновлення не розглядаються.
- 40** Спеціальна комісія також визнала необхідність спільного підходу та дій центральних органів у подібних надзвичайних ситуаціях, необхідність обговорення та аналізу отриманого досвіду та здійснення заходів у відповідь на надзвичайні ситуації та.

Конвенція 1996 року про захист дітей

- 41** Спеціальна комісія ще раз нагадала про значення Конвенції 1996 року щодо захисту дітей в контексті транскордонного розміщення дітей та інших ситуацій, в яких вимагається міжнародний захист дитини.

Конвенція 1961 року про апостиль

- 42 Спеціальна комісія підкреслила важливість зв'язку між застосуванням Гаазької конвенції 1993 року про усиновлення та *Гаазької конвенції від 5 жовтня 1961 року про скасування вимоги щодо легалізації закордонних офіційних документів* (Конвенція про апостиль). Зважаючи на велику кількість офіційних документів у типовій процедурі усиновлення, Спеціальна комісія рекомендувала державам, які є сторонами Конвенції про усиновлення, але не є сторонами Конвенції про апостиль, розглянути можливість приєднання до останньої.

7 КОНВЕНЦІЯ

про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення

Офіційний переклад.

Держави, які підписали цю Конвенцію,

визнаючи те, що дитині для повного та гармонійного розвитку її особистості необхідно
рости в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові та розуміння,

пам'ятаючи про те, що кожна держава повинна вжити як пріоритетне завдання
відповідних заходів, щоб забезпечити залишення дитини на виховання в сім'ї, з якої вона походить;

визнаючи те, що міждержавне усиновлення може надати переваги постійної сім'ї дитині,
для якої відповідної сім'ї не може бути знайдено в державі її походження;

будучи переконаними в необхідності вжиття заходів для того, щоб забезпечити здійснення
міждержавного усиновлення з максимальним урахуванням найвищих інтересів дитини та
з дотриманням її основних прав, а також щоб запобігати викраденню, продажеві дітей або торгівлі ними;

бажаючи створити загальні положення із цією метою, беручи до уваги принципи,
викладені в міжнародних документах, зокрема в Конвенції Організації Об'єднаних Націй

про права дитини від 20 листопада 1989 року та Декларації Організації Об'єднаних Націй про соціальні та правові принципи, що стосуються захисту й благополуччя дітей, особливо у випадку передачі дітей на виховання та усиновлення їх на національному та міжнародному рівнях (Резолюція Генеральної Асамблеї 41/85 від 3 грудня 1986 року);

домовилися про таке:

Глава I

Сфера застосування Конвенції

Стаття 1

Цілями цієї Конвенції є:

- a) створити гарантії для забезпечення здійснення міждержавного усиновлення у найвищих інтересах дитини та з дотриманням її основних прав, визнаних у міжнародному праві;
- b) створити систему співробітництва між Договірними Державами для забезпечення дотримання таких гарантій і завдяки цьому запобігати викраденню, продажеві дітей або торгівлі ними;
- c) забезпечити визнання в Договірних Державах усиновлень, здійснених згідно із цією Конвенцією.

Стаття 2 1.

1. Ця Конвенція застосовується у випадках, коли дитина, яка зазвичай проживає в одній Договірній Державі (далі - Держава походження), переїхала, переїздить або повинна переїхати до іншої Договірної Держави (далі - Держава, що приймає) після її усиновлення в Державі походження подружжям чи особою, що зазвичай проживають у Державі, що приймає, або з метою такого усиновлення в Державі, що приймає, чи в Державі походження.
2. Конвенція охоплює лише ті усиновлення, які створюють постійний зв'язок між батьками та дітьми.

Стаття 3

Конвенція не застосовується, якщо згод, зазначених у пункті "с" статті 17, не було надано до досягнення дитиною вісімнадцяти років.

Глава II

Вимоги до міждержавного усиновлення

Стаття 4

Усиновлення в рамках цієї Конвенції здійснюється лише тоді, коли компетентні органи

Держави походження:

- a) установили, що дитина може бути усиновлена;
- b) визначили, належним чином розглянувши можливості влаштування дитини в Державі походження, що міждержавне усиновлення є в найвищих інтересах дитини;
- c) переконались у тому, що:
 - 1) з особами, установами та органами, згода яких необхідна для усиновлення, були необхідною мірою проведені консультації та вони були належним чином поінформованими про наслідки їхньої згоди, зокрема про те, чи призведе чи не призведе усиновлення до припинення правових відносин між дитиною та сім'єю її походження;
 - 2) такі особи, установи та органи дали свою згоду добровільно, у встановленій юридичній формі, та висловили або засвідчили її письмово;
 - 3) згоди не були одержані за винагороду чи компенсацію будь-якого роду й не були відкликані та
 - 4) згода матері, коли це вимагається, була дана тільки після народження дитини, а також
- d) переконались, з урахуванням віку та ступеня зрілості дитини, що:
 - 1) з дитиною порадилися та належним чином її поінформували про наслідки усиновлення та її згоди на усиновлення у тих випадках, коли така згода є необхідною;
 - 2) були враховані бажання та думка дитини;
 - 3) згода дитини на усиновлення у тих випадках, коли така згода є необхідною, була дана

добровільно, у встановленій юридичній формі, і була висловлена чи засвідчена письмово та

- 4) така згода не була одержана за винагороду чи компенсацію будь-якого роду.

Стаття 5

Усиновлення в рамках цієї Конвенції здійснюється лише тоді, коли компетентні органи

Держави, що приймає:

- a) визначили, що ймовірні усиновлювачі дитини мають право бути усиновлювачами та підходять для цього;
- b) переконались, що з майбутніми усиновлювачами були необхідною мірою проведені консультації, та
- c) визначили, що дитині дозволено чи буде дозволено в'їхати до цієї Держави та постійно проживати в ній.

Глава III

Центральні органи та акредитовані організації

Стаття 6

1. Договірна Держава визначає центральний орган для виконання обов'язків, покладених на такі органи згідно із цією Конвенцією.
2. Федеральні держави, держави з більш ніж однією правовою системою або держави, які мають автономні територіальні одиниці, можуть визначити більш ніж один центральний орган та визначити територіальний або суб'єктний обсяг їхніх функцій. У випадках, коли держава визначила більш ніж один центральний орган, вона визначає той центральний орган, до якого може бути надіслане будь-яке повідомлення для передачі відповідному центральному органу в цій державі.

Стаття 7

1. Центральні органи співробітничать один з одним та сприяють співробітництву між компетентними органами у своїх Державах для захисту дітей та досягнення інших цілей Конвенції.
2. Вони безпосередньо вживають усіх відповідних заходів для:
 - a) надання інформації про закони своїх Держав стосовно усиновлення та іншої загальної інформації, наприклад статистичних даних і стандартних форм;
 - b) інформування один одного про функціонування Конвенції та, наскільки це можливо, усунення будь-яких перешкод в її застосуванні.

Стаття 8

Центральні органи вживають, безпосередньо або через державні органи, усіх належних заходів для запобігання отриманню неналежної фінансової або іншої вигоди у зв'язку з усиновленням та уникнення будь-якої практики, яка суперечить цілям Конвенції.

Стаття 9

Центральні органи вживають, безпосередньо або через державні органи чи інші організації, належним чином акредитовані у своїй Державі, усіх необхідних заходів, зокрема для того, щоб:

- a) збирати, зберігати інформацію про становище дитини й майбутніх усиновлювачів та обмінюватися такою інформацією, наскільки це необхідно для здійснення усиновлення;
- b) сприяти процедурі усиновлення, дотримуватись і прискорювати її;
- c) сприяти розвиткові консультативної допомоги з питань усиновлення та послуг, що надаються після здійснення усиновлення, у своїх Державах;
- d) надавати один одному загальні оціночні доповіді про досвід у сфері міждержавного усиновлення;
- e) відповідати, наскільки це дозволено законодавством їхньої Держави, на обґрунтовані запити від інших центральних органів або державних органів про надання інформації стосовно конкретного випадку усиновлення.

Стаття 10

Акредитація може бути надана лише тим організаціям, які доводять, що вони є компетентні належним чином виконувати завдання, що можуть бути на них покладені та зберігаються за ними лише за таких умов.

Стаття 11

Акредитована організація:

- a) має лише неприбуткові цілі згідно з такими умовами та в таких межах, які можуть бути встановлені компетентними органами Держави акредитації;
- b) керується та комплектується персоналом, який відповідає етичним стандартам і має підготовку або досвід для роботи у сфері міждержавного усиновлення, та
- c) підлягає наглядові з боку компетентних органів цієї Держави стосовно свого складу, діяльності й фінансового стану.

Стаття 12

Організація, акредитована в одній Договірній Державі, може діяти в іншій Договірній Державі, лише якщо компетентні органи обох Держав уповноважили її на це.

Стаття 13

Назви центральних органів та, у разі необхідності, обсяг їхніх функцій, а також назви та адреси акредитованих організацій повідомляються кожною Договірною Державою Постійному бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права.

Глава IV

Процедурні вимоги до міждержавного усиновлення

Стаття 14

Особи, які зазвичай проживають у Договірній Державі та бажають усиновити дитину, яка зазвичай проживає в іншій Договірній Державі, звертаються до центрального органу Держави свого звичайного місця проживання.

Стаття 15

1. Якщо центральний орган Держави, що приймає, переконався, що заявники можуть бути усиновлювачами та підходять для цього, він готує висновок, який містить інформацію про їхні особи, можливість бути усиновлювачами та придатність до усиновлення, біографічні дані, медичну картку та історію сім'ї, відомості про соціальне середовище, причини усиновлення, здатність здійснити міждержавне усиновлення, а також характеристику дітей, яких вони готові виховувати.
2. Він передає висновок центральному органу Держави походження.

Стаття 16

1. Якщо центральний орган Держави походження переконався, що дитина може бути усиновлена, то він:
 - а) готує висновок, який містить інформацію про її особу, можливість бути усиновленою, біографічні дані, історію сім'ї, медичну картку, а також медичні картки членів сім'ї дитини, відомості про соціальне середовище та будь-які особливі потреби дитини;

- b) належним чином ураховує виховання дитини, її етнічне походження, а також релігійне та культурне виховання;
 - c) переконується, що були одержані згоди відповідно до статті 4, та
 - d) визначає, зокрема на підставі висновків, які стосуються дитини й майбутніх усиновлювачів, чи є запропоноване влаштування дитини в її найвищих інтересах.
2. Він передає центральному органу Держави, що приймає, свій висновок про дитину, підтвердження того, що необхідні згоди одержано, та виклад причини свого рішення про таке влаштування, не розголошуючи особи матері та батька, якщо в Державі походження розголошувати їхню особу не можна.

Стаття 17

Будь-яке рішення про те, що дитина повинна бути довірена майбутнім усиновлювачам, може бути прийняте, у Державі походження, лише якщо:

- a) центральний орган цієї Держави переконався, що майбутні усиновлювачі надали свою згоду;
- b) центральний орган Держави, що приймає, схвалив таке рішення у випадках, коли таке схвалення вимагається відповідно до законодавства цієї Держави або центральним органом Держави походження;
- c) центральні органи обох Держав погодилися з тим, що усиновлення може бути здійснене, та
- d) згідно зі статтею 5 було визначено, що майбутні усиновлювачі можуть бути усиновлювачами й підходять для цього та що дитині дозволено чи буде дозволено в'їхати до Держави, що приймає, та постійно проживати в ній.

Стаття 18

Центральні органи обох Держав уживають усіх необхідних заходів, щоб одержати для дитини дозвіл на виїзд із Держави походження, а також на в'їзд до Держави, що приймає, і постійне проживання в ній.

Стаття 19

1. Передача дитини до Держави, що приймає, може бути здійснена, лише якщо було виконано вимоги статті 17.
2. Центральні органи обох Держав забезпечують здійснення такої передачі за безпечних і належних умов та, якщо це можливо, у супроводі усиновлювачів або майбутніх усиновлювачів.
3. Якщо передачі дитини не було здійснено, то висновки, про які йдеться в статтях 15 і 16, повинні бути повернені тим органам, які їх надіслали.

Стаття 20

Центральні органи інформують один одного про хід усиновлення й заходи, ужиті для його завершення, а також про хід улаштування дитини, якщо вимагається випробувальний строк.

Стаття 21

1. У випадках, коли усиновлення повинно відбутися після передачі дитини до Держави, що приймає, і центральний орган цієї Держави вважає, що подальше перебування дитини з майбутніми усиновлювачами не відповідає найвищим інтересам дитини, такий центральний орган уживає необхідних заходів для захисту дитини, зокрема:
 - а) для відібрання дитини в майбутніх усиновлювачів і забезпечення їй тимчасового піклування;

- b) після консультацій із центральним органом Держави походження - для організації невідкладного нового влаштування дитини з метою її усиновлення або, якщо це недоцільно, організації альтернативного довгострокового піклування; усиновлення не буде здійснене доти, доки центральний орган Держави походження не буде належним чином поінформований про нових майбутніх усиновлювачів;
 - c) для організації повернення дитини як останнього заходу, якщо цього вимагають її інтереси.
2. З урахуванням віку та ступеня зрілості дитини з нею консультуються і, у відповідних випадках, одержують її згоду стосовно заходів, яких уживають згідно із цією статтею.

Стаття 22

1. Функції центрального органу згідно із цією главою можуть виконуватися державними органами або організаціями, акредитованими згідно з главою III, настільки, наскільки це дозволено законодавством його Держави.
2. Будь-яка Договірна Держава може заявити депозитарієві Конвенції, що функції центрального органу згідно зі статтями 15 - 21 в обов'язі, дозволеному їй законодавством, та за умови нагляду компетентних органів цієї Держави можуть виконуватись у такій Державі також організаціями чи особами, які:
 - a) відповідають вимогам чесності, професійної компетентності, досвідченості й підзвітності перед цією Державою та
 - b) відповідають етичним стандартам і мають підготовку або досвід для роботи у сфері міждержавного усиновлення.
3. Договірна Держава, яка робить заяву, передбачену в частині 2, повідомляє Постійному

бюро Гаазької конференції з міжнародного приватного права назви цих організацій та імена осіб, а також їхні адреси.

4. Будь-яка Договірна Держава може заявити депозитарієві Конвенції, що усиновлення дітей, які зазвичай проживають на її території, можуть здійснюватися, лише якщо функції центральних органів виконуються згідно із частиною 1.
5. Незважаючи на будь-яку заяву, зроблену згідно із частиною 2, за підготовку висновків, передбачених у статтях 15 і 16, у кожному випадку відповідає центральний орган або інші органи чи організації відповідно до частини 1.

Глава V

Визнання та наслідки усиновлення

Стаття 23

1. Усиновлення, посвідчене компетентним органом Держави усиновлення як таке, що було здійснене відповідно до Конвенції, визнається в силу закону в інших Договірних Державах. У посвідченні зазначається, коли та ким були надані згоди згідно з пунктом "с" статті 17.
2. Кожна Договірна Держава під час підписання, ратифікації, прийняття, схвалення або приєднання повідомляє депозитарієві Конвенції найменування та функції органу чи органів, які мають право видавати посвідчення в цій Державі. Вона також повідомляє депозитарієві про будь-які зміни назв цих органів.

Стаття 24

У визнанні усиновлення може бути відмовлено в Договірній Державі, тільки якщо усиновлення явно суперечить її публічному порядку, з урахуванням найвищих інтересів дитини.

Стаття 25

Будь-яка Договірна Держава може заявити депозитарієві Конвенції, що вона не буде зобов'язана згідно з положеннями цієї Конвенції визнавати усиновлення, здійснені згідно з угодою, укладеною на підставі частини 2 статті 39.

Стаття 26

1. Визнання усиновлення включає визнання:
 - а) такого правового зв'язку між дитиною та її усиновлювачами, який існує між батьками

- та дитиною;
- b) батьківської відповідальності усиновлювачів за дитину;
 - c) припинення правових відносин між дитиною та її матір'ю й батьком, які існували раніше, якщо усиновлення має такі наслідки в Договірній Державі, в якій воно було здійснене.
2. У випадку, коли усиновлення зумовлює припинення тих правових відносин між дитиною та батьками, які існували раніше, дитина має в Державі, що приймає, та в будь-якій іншій Договірній Державі, в якій усиновлення визнається, такі самі права, які виникають у результаті усиновлень, що мають цей наслідок у кожній такій Державі.
 3. Попередні частини не перешкоджають застосуванню будь-якого положення, яке є сприятливішим для дитини та діє в Договірній Державі, що визнає усиновлення.

Стаття 27

1. У випадках, коли усиновлення, здійснене в Державі походження, не зумовлює припинення тих правових відносин між батьками й дитиною, які існували раніше, воно може в Державі, що приймає, яка визнає усиновлення згідно з Конвенцією, бути перетворено на усиновлення, що має такі наслідки за умови, що:
 - a) це допускається законодавством Держави, що приймає, та
 - b) згоди, про які йдеться в пунктах "c" й "d" статті 4, надано чи надаються для цілей такого усиновлення.
2. До рішення про перетворення усиновлення застосовується стаття 23.

Глава VI

Загальні положення

Стаття 28

Ця Конвенція не впливає на будь-який закон Держави походження, який вимагає, щоб усиновлення дитини, яка зазвичай проживає в цій Державі, здійснювалось у цій Державі, або який забороняє влаштування дитини або її передачу до Держави, що приймає, до усиновлення.

Стаття 29

Майбутні усиновлювачі не можуть спілкуватися з батьками дитини чи будь-якою іншою особою, яка піклується про неї, доти, доки не будуть виконані вимоги пунктів "а" - "с" статті 4 й пункту "а" статті 5, крім випадків, коли усиновлення здійснюється в рамках сім'ї або таке спілкування відповідає умовам, установленим компетентним органом Держави походження.

Стаття 30

1. Компетентні органи Договірної Держави забезпечують збереження наявної в них інформації про походження дитини, зокрема інформації про особу її батьків, а також медичної картки.
2. Вони забезпечують доступ дитини або її представника до такої інформації з відповідними вказівками настільки, наскільки це дозволено законодавством цієї Держави.

Стаття 31

Без шкоди для положень статті 30 особові дані, зібрані або передані згідно з Конвенцією,

особливо дані, про які йдеться в статтях 15 і 16, використовуються лише для тих цілей, для яких їх було зібрано або передано.

Стаття 32

1. Ніхто не повинен одержувати невиправданої фінансової або іншої вигоди від діяльності, пов'язаної з міждержавним усиновленням.
2. Стягуватись або виплачуватись можуть лише витрати й видатки, зокрема обґрунтовані професійні гонорари особам, які беруть участь у процедурі усиновлення.
3. Керівники, адміністративні особи та службовці організацій, які беруть участь у процедурі усиновлення, не одержують винагороди, яка є необґрунтовано високою стосовно наданих послуг.

Стаття 33

Компетентний орган, який виявить, що будь-яке положення Конвенції не дотримується або існує серйозна небезпека того, що воно може бути не дотримане, негайно повідомляє про це центральному органу своєї Держави. Цей центральний орган відповідає за забезпечення вжиття відповідних заходів.

Стаття 34

На вимогу компетентного органу Держави призначення документа повинен бути наданий його переклад із засвідченням відповідності оригіналові. Якщо не передбачено інше, витрати на такий переклад покривають майбутні усиновлювачі.

Стаття 35

У процесі усиновлення компетентні органи Договірних Держав повинні діяти швидко.

Стаття 36

Стосовно Держави, яка має дві чи більш ніж дві системи права стосовно усиновлення, які

застосовуються в різних територіальних одиницях:

- a) будь-яке посилання на звичайне місце проживання в цій Державі тлумачиться як посилання на звичайне місце проживання в територіальній одиниці цієї Держави;
- b) будь-яке посилання на законодавство цієї Держави тлумачиться як посилання на чинне законодавство відповідної територіальної одиниці;
- c) будь-яке посилання на компетентні органи або державні органи цієї Держави тлумачиться як посилання на органи, уповноважені діяти у відповідній територіальній одиниці;
- d) будь-яке посилання на акредитовані організації цієї Держави тлумачиться як посилання на організації, акредитовані у відповідній територіальній одиниці.

Стаття 37

Стосовно Держави, яка у сфері усиновлення має дві чи більш ніж дві системи права, що застосовуються до різних категорій осіб, будь-яке посилання на законодавство цієї

Держави тлумачиться як посилання на правову систему, визначену законодавством цієї Держави.

Стаття 38

Держава, у межах якої різні територіальні одиниці мають власні норми права з питань

усиновлення, не зобов'язана застосовувати положення цієї Конвенції у випадках, коли

Держава з єдиною системою права не була б зобов'язана робити цього.

Стаття 39

1. Конвенція не впливає на будь-який міжнародний документ, сторонами якого є Договірні Держави та який містить положення з питань, що регулюються цією Конвенцією, якщо державами - сторонами такого документа не зроблена заява про інше.
2. Будь-яка Договірна Держава може укласти угоди з іншими Договірними Державами, однією чи більш ніж однією, щоб поліпшити застосування Конвенції в їхніх взаємовідносинах. Ці угоди можуть відступати лише від положень статей 14 - 16 й 18 - 21. Держави, які уклали таку угоду, передають її копію депозитарієві Конвенції.

Стаття 40

Жодні застереження до цієї Конвенції не дозволяються.

Стаття 41

Конвенція застосовується в кожному випадку, коли заяву, передбачену статтею 14, було одержано після набрання чинності Конвенцією в Державі, що приймає, та в Державі походження.

Стаття 42

Генеральний секретар Гаазької конференції з міжнародного приватного права регулярно скликає Спеціальну комісію для огляду практичного застосування Конвенції.

Глава VII

Прикінцеві положення

Стаття 43

1. Конвенція відкрита для підписання Державами, які були членами Гаазької конференції з міжнародного приватного права під час її сімнадцятої сесії, та іншими Державами, які брали участь у цій сесії.
2. Вона підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню, а ратифікаційні грамоти або документи про прийняття чи схвалення здаються на зберігання Міністерству закордонних справ Королівства Нідерландів, яке є депозитарієм Конвенції.

Стаття 44

1. Будь-яка інша Держава може приєднатися до Конвенції після набрання нею чинності згідно із частиною 1 статті 46.
2. Документ про приєднання здається на зберігання депозитарієві.
3. Таке приєднання є дійсним лише у відносинах між Державою, що приєднується, і тими Договірними Державами, які не висунули заперечень проти її приєднання протягом шести місяців після одержання повідомлення, про яке йдеться в пункті "b" статті 48. Таке заперечення також може бути висунуте державами під час ратифікації, прийняття або схвалення Конвенції після приєднання. Будь-яке подібне заперечення повідомляється депозитарієві.

Стаття 45

1. Якщо Держава має дві чи більш ніж дві територіальні одиниці, в яких застосовуються різні системи права до питань, про які йдеться в Конвенції, вона може під час підписання,

ратифікації, прийняття, схвалення або приєднання заявити, що дія цієї Конвенції поширюється на всі її територіальні одиниці або тільки на одну чи більш ніж одну з них, та може змінити цю заяву шляхом подання іншої заяви будь-коли.

2. Будь-яка така заява повідомляється депозитарієві, і в ній точно зазначаються територіальні одиниці, до яких застосовується Конвенція.
3. Якщо Держава не робить заяви, передбаченої цією статтею, то Конвенція поширюється на всі територіальні одиниці цієї Держави.

Стаття 46

1. Конвенція набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після здачі на зберігання третьої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи схвалення, про які йдеться в статті 43.
2. У подальшому Конвенція набирає чинності:
 - a) для кожної Держави, яка пізніше ратифікує, приймає чи схвалює її або приєднується до неї, - у перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання;
 - b) для територіальної одиниці, на яку дію Конвенції було поширено згідно зі статтею 45, - у перший день місяця, що настає після закінчення трьох місяців після повідомлення, зазначеного у згаданій статті.

Стаття 47

1. Держава - сторона Конвенції може денонсувати її шляхом надіслання депозитарієві письмового повідомлення.
2. Денонсація набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення дванадцяти місяців після одержання повідомлення депозитарієм. У випадку, коли в повідомленні зазначено більш тривалий період для набрання чинності денонсацією, вона набирає чинності із закінченням такого періоду після одержання повідомлення депозитарієм.

Стаття 48

Депозитарій повідомляє Державам - членам Гаазької конференції з міжнародного приватного права, іншим Державам, які брали участь у сімнадцятій сесії, та Державам, які приєдналися згідно зі статтею 44, про таке:

- a) підписання, ратифікації, прийняття й схвалення, про які йдеться в статті 43;
- b) приєднання та заперечення проти приєднань, зазначені в статті 44;
- c) дату набрання чинності Конвенцією згідно зі статтею 46;
- d) заяви та призначення, про які йдеться в статтях 22, 23, 25 і 45;
- e) угоди, зазначені в статті 39;
- f) денонсації, про які йдеться в статті 47.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те вповноважені, підписали цю Конвенцію. Учинено в Гаазі 29 травня 1993 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівноавтентичні, в одному примірнику, який передається на зберігання до архіву Уряду Королівства Нідерландів і засвідчені копії якого будуть надіслані дипломатичними каналами кожній Державі, яка була членом Гаазької конференції з міжнародного приватного права під час проведення її сімнадцятої сесії, та кожній іншій Державі, яка брала участь у зазначеній сесії.

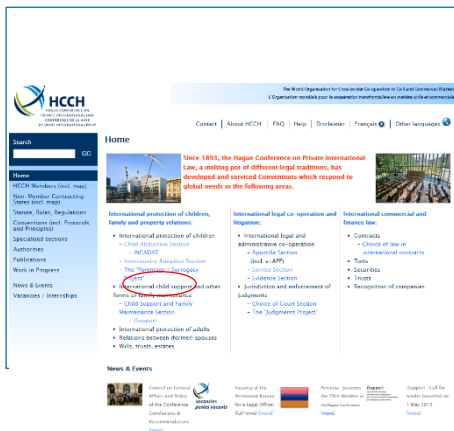
8 Розділ «Міждержавне усиновлення» на веб-сайті Гаазької конференції

www.hcch.net

Цей веб-сайт містить найсвіжішу інформацію щодо Гаазької конвенції 1993 року, а саме:

- > Текст Конвенції
- > Договірні держави
- > Центральні та інші органи
- > Пояснювальні документи
- > Рекомендовані типові форми
- > Посібники з належної практики
- > Інформація про країни
- > Спеціальні комісії
- > Анкети та відповіді
- > Експертна група з фінансових аспектів міждержавного усиновлення

- > Робоча група з питань розробки спільного підходу до запобігання та боротьби з незаконною практикою у справах міждержавного усиновлення
- > Програма технічної допомоги у сфері міждержавного усиновлення
- > Семінари
- > Статистика
- > Супровідні документи та корисні посилання

**Hague Conference on
Private International Law
Permanent Bureau
Churchillplein, 6b
2517 JW The Hague, The Netherlands
Tel.: +31 (70) 363 3303
Fax: +31 (70) 360 4867
E-mail: secretariat@hcch.net
www.hcch.net**

